

Numa 13.

Oketopa 1914.

Te Kopara.

**Te Oranga mo tenei pépa
e Rima hereni mo te Tau.**

1914. NOWEMA.

Ra 3 ka O iha 1900.4 Ra 18 ka 30. 1900.4	
1 S	Katavu 21 i muri i to Tokotoru. (To Hunge Tapu kator.)
2 M	
3 W	
4 W	
5 F	
6 F	
7 S	Nobopuku
8 S	Katavu 22 i muri i to Tokotoru.
9 M	
10 W	
11 W	
12 W	
13 F	
14 S	Nobopuku
15 S	Katavu 23 i muri i to Tokotoru.
16 M	
17 W	
18 W	
19 W	
20 F	
21 S	Nobopuku
22 S	Katavu 24 i muri i to Tokotoru. Ko Le Iaco, Yubiani, Kongkopas mo iz Katavu 25.
23 M	
24 W	
25 W	
26 W	
27 F	
28 S	
29 S	Makarantasa, Nobopuku.
30 S	Katavu 1 o to Haerungauai
31 M	Katavu, Apotoro.* Wihakomo a Alantatu. *Efe i inas ya, ieziz te rans o tenes wif; (hainga te Karijua, te busukha enot mo te Hara i te Kongkopas.

MARAMATAKA.

NOWEMA. 1914.

LUPED MO TE ATA.		LUPED MO TE AMENI.	
1 S	Ran. 8	Hip. 11 33 ki	Ran. 4
2 M	Mau. 8 ki ro	12 7	Mau. 5 ki 17
3 W			
4 W			
5 F			
6 F			
7 S			
8 S	Ran. 6	Hip. 1	Ran. 9
9 M			Ruk. 24 13
10 W			
11 W			
12 W			
13 F			
14 S			
15 S	Hve. 14	Hip. 9	Hec. 2 21
16 M			Hoc. 4 31
17 W			
18 W			
19 W			
20 F			
21 S			
22 S	Ran. 11 & 12	Hemi 1	Hkal. 2 ki to
23 M			Hoc. 7 25
24 W			
25 W			
26 W			
27 F			
28 S			
29 S	Iha. 1	i Pir. 211-26	Iha. 2
30 M	Iha. 94	Hoa. 1 35-43	Iha. 63 ki 17
			Hoa. 120-43

Te Kopara.

NAMA 13.

GISBORNE.

OKETOPA 1914.

"Iti te Kopara, kai takirikiri ana i runga i te Kahikatea."

TE RAU TAU O TE WHAKAPONO.

KUA eke inaianei ki te rau tau te kauwhautanga o te Rongopai ki te iwi Maori. Ki te whakaaro he wa tinot tika rawa tenei hei whaingā ma te Hahi Maori kia ahu whakamua tana haere. E rua marama e tu mai nei ka eke ai te rua o nga rau tau e whakaakongia ana te whakapono Karaitiana; a ko te putake o enei kupu he whakaohoho o nga whakaminenga Maori katoa i tena wahi, i tena wahi: he karanga ki a ratou kia whakatakatu, kia mea, ae ka haere whakamua ratou pera me era atu Hahi o nga Iwi kiri mangu e whakapau mai ra i te kaha i tena wahi, i tena wahi o te ao kia piki te kaha o te whakapono i waenganui i a ratou kia ahu whakamua katoa nga mahi o te whakapono. He mea marama tena ki te kahore e ahu whakamua tetahi mea i tenei ao kei te tu ranei, kei te ahu whakamuri ranei. Mehemea kei te tu, kei te hoki whakamuri ranei he tohu mate. Mehe-meā ki te kore tetahi rakau e whai rau hou he tohu tena e kore e roa ka maroke taua rakau ka mate. Waihoki te Hahi kaore e kitea ona rau hou ara nga mahi iriiri, nga whakapa me era atu whakahaere e kore e roa ka maroke, ka mate: me te whakaminenga Maori e kore ana e whangai i tona ake minita e kore e roa kua mutu te whakaaro ake ki to ratou minita ahakoa ana he atu ana aha atu ranei. E mea ana te Apotoro a Paora, "I te mea kua ruia atu nei e matau nga mea wairua ma koutou, he mea nui ianei ki te kotia e matou a koutou mea o te kikokiko." 1 Kor. 9, 11. "Te tangata ano e whakaakona ana ki te kupu me whakawhiwhi e ia tonu kai-whakaako ki nga mea pai katoa." Kor. 6, 6. Ko ia tenei ko tetahi tino tohu e mohiotia ai ae ko te whakaaro tenei o te Hahi Maori ara kia ahu whakamua tana haere ko te whangai o ia whakaminenga Maori, o ia whakaminenga Maori i tona minita, i tona minita; a kia kāti te waiho ma te pakeha tonu e whangai. Ka taea noatia atu tenei i nga Pariha kua māro te haere o nga mahi a e ahu mai ana hoki he awihina i nga moni tapiri o waho. Haunga ia nga wahi penei i te Urewera

e tika ana enei tu wahi kia riro ma te pakeha e awbina no te mea kei te timata atu ano nga mabi o enei tu wahi. He take tenei kua ata whakaarohia e te Pihopa o Waiapu ratou taahi ko te Komiti nui o te Hinota Topu o tona Pihopatanga, a i te tunga o te Hinota i tenei marama ka pahure ake nei ka paahitia a ratou whiriwhiringa e taua hui, koia enei a ratou whiriwhiringa e whai ake nei, ara :—

1. Me tukutuku te oranga mo te Minita Maori, i ia marama, i ia marama.

He mea nui tenei, engari e kore e taea ki te kore e tukua ki Nepia e nga Pariha Maori he oranga mo te Minita. Ma te tuku wawe i taua oranga e tae wawe ai te oranga ki te Minita.

2. Kia tangohia i te oranga o ia Minita o ia Minita e £1-0-0 i te tau mo te Poari Penehana.

Kotaua £1-0-0 te mea e riro mai ai te Penehana mo te Minita ina kaumatua ia, ki te mea ranei e pangia ia e te mate.

3. Ko te oranga mo nga Minita o Heretaunga, o Rotorua hoki, ma te Hahi Maori anake e whakarite, ara ma te Tahua Oranga Minita, tetahi wahi, ma te iwi o te Pariha tetahi wahi.

Kahore e tino rite te hua o te Tahua Oranga Minita ki te oranga mo nga Minita: e £90-0-0 e hapa ana i to Heretaunga, e £40-0-0 i to Rotorua.

4. Kia pera ano te tikanga mo nga Pariha o Turanga, o Whangara, o Tokomaru, o Hikurangi, o Waiapu, o Te Kawakawa, o Te Kaha: ara ma te Tahua oranga Minita, ma te iwi o te Pariha e whakarite.

Ko te moni e hapa ana mo ena pariha e whitu ka tata ki te £400.

5. Kia ata inihuatia nga Whare-karakia katoa me nga whare-minita.
6. Kia whakapangia ki nga Pariha Maori tetahi wahi o te utu mo te Hinota Pihopatanga i ia tau, i ia tau, kia kawa e waibo ma te taha Pakeha anake taua pikaunga.
7. Kia whakamaharatia nga Pariha Maori ki nga kohikohi i whakahaua e te Hinota ara :—

Mo te Hahi Maori, a te Ratapu tuatahi o te Haerengamai.

Mo nga wahi rawakore o te Pihopatanga, a te Ratapu tuawha o Reneti, a te Ratapu tuatahi hoki i Hepetema.

Mo Meranihia, a te Ra Petekoha.

HE KAI MA TE KOPARA.

WETINI Rangiapohia, 5/-; Wiremu Hona, 5/-; Mrs. Raihana, 2/6; Apiata Teiritawai, 5/-; Rev. Manihera Manahi, 5/-; Tamati Muhu, 5/-; Tamihana Te Aotata, 5/-; Rev. F. Spencer, 5/-; Ruka Totitoti, 5/-; Rev. Reihana Ngatote, 5/-; Pita Pokiha, 5/-; O. T. Whaanga, 5/-

HUI TOPU O TE HAHU MAORI I TE PIHOPATANGA O WAIAPU, 1914.

ETAHI O NGA MOTINI.

Na Rev. F. A. Bennett raua ko Rev. R. Te Awekotuku:

“Kia whakaritea he haora e te Pihopa hei korerotanga ma tenei Hui i nga whakahaere mo te huringa o te kotahi rau tau o te Whakapono ki Niu Tireni.”

I whakaaturia e Aramakaraka Hutuha raua ko Hohepa Te Rake ki te Hui ki te Tiamana me te Komiti:—

“E tuku atu ana a Aramakaraka Hutuha me Hohepa Te Rake i te pihi whenua kotahi eka o te whare-karakia i Te Ngae, kia whakatuturutia ki te Pihopa o Waiapu.”

Na Taranaki K. Te Uamairangi:

“Ko te Hui Topu me tu ki Heretaunga, Omaahu, a te tau 1917.”

Whakautu a Te Pihopa:

“Me waiho tenei motini maku e ata whakaaro.”

He patai na Rev. P. Tamahori:

“He pehea te ahua o nga Minita ki te iriiri i nga tamariki kua iriiria nei e te Momona me nga tamariki i nga Ringatu?”

Whakautu a te Pihopa:

“Ehara i te mea tika te iriiri a te Momona a te Ringatu. Ahakoa he wai ta ratou, he whakahua hoki i te Ingoa o te Tokotoru Tapu kahore o ratou whakapono ki a Te Karaiti ko te Tama Ia a te Atua. Heoi ka kore noa iho ta ratou iriiri, ehara i te iriiri ki roto ki a Te Karaiti.”

Na Rev. F. A. Bennett raua ko Te Ngaera Houkotuku:

“E tono ana tenei Hui Topu ki te Pihopa kia whakaritea e ia he Komiti hei whakatutuki i te whakaaro o te iwi Maori o tenei Pihopatanga, ara kia whakatakotoria e nga Maori o tenei Pihopatanga tetahi £1000 i tenei tau hei oranga mo te minita Maori ka tukua nei ki nga moutere o Meranihia.”

Na Rev. A. F. Williams raua ko Rev. W. T. Fraser:

“He whakamihhi tenei ki o tatou hoa pakeha, tane, wahine mo to ratou kaha ki te whakahaere tonu i nga kura Ratapu mo nga tamariki Maori i nga tau kua pahure ake nei. He akiaki hoki tenei i nga tangata Maori kia mahara ratou ki te whai atu i runga i to ratou taura a nga tau e takoto mai nei.”

He patai na Rev. P. Tamahori:

“Kia whakaaturia mai e ia te ahua mo te whakapoto i nga karakia?”

Whakautu a te Pihopa :

“Te ahua mo te whakapoto i nga karakia. Kotahi anake te wahi e taea te whakapoto, ara te whakarere, ko tetahi wahi o te whakahau, ‘E oku hoa aroha.’ Ko era atu wahi o te karakia, o te ata, o te ahiahi, me kua rawa e whakapotoa, e whakarerea ranei, i nga Ratapu me nga ra nunui. Te ahua i roto i nga Pariha ririki, te karakia o te ata, he wahi ke, to te ahiahi he wahi ke, he ahakoa aua karakia e rua me whakahaere katoa kua he upoko e whakarerea.”

“Heoi ano te wahi e taea te whakarereke o te karakia kei nga wahi mohoa, kaore nei ratau e mohio ki te karakia. Ko te karakia mo ena wahi, he karakia mihana.”

Na Rev. R. Te Awekotuku raua ko Rev. T. Hapimana :

“Kia puta he mihi ma tenei Hui ki a Te Kutia raua ko Rameka Haumia, nga minita o Tauranga kua tangohia atu nei ki te okiokinga i roto i to tatou Ariki.”

Na Rev. R. Te Awekotuku raua ko Te Ngaera Houkotuku :

“Ki puta he mihi ma tenei Hui ki to tatou Pihopa Awarere kua wehe atu nei i a tatau ki te Pihopatanga o o Akarana.”

Na Taranaki Te Uamairangi raua ko Rev. H. P. Munro :

“Kia puta he mihi aroha ki to tatou hoa kia Rev. Te Muera Tupara mo tona hoa kua wehe atu nei i a tatau.”

He inoi atu tenei na Rev. M. Keepa ki te Tumuaki :

“Mehemea e taea me whakaputa tonu mai ia marama ia marama te orange o nga minita Maori.”

Whakautu a te Pihopa :

“Ka whakapau ahau i toku kaha ki te whakarite i tenei take.”

He Inoi na Rev. Manihera Manahi :

“Kia riro ma te Hahi e kimi tetahi tangata hei awhina i nga neehi o te hohipera o Whakatane.”

Whakautu a te Pihopa :

“E haere ana ahau ki Whakatane tera ahau e kororeroro ki a Miss North hei reira ahau mohio ai.”

Na Rev. P. Tamahori raua ko Rev. M. Keepa :

“Kia tuhia ki roto i te ripoata o tenei Hui he mihi aroha a tenei hui mo nga mahi pai i mahia nei e enei pononga a te Atua, kua karangatia nei ratou e te Matua ki te wahi e oki ai ratou i a ratou mahi—Rev. Paraone Turei, Nikora Tautau, me Mohi Turei.”

Na Rev. F. A. Bennett raua ko Rev. T. Hapimana :

“Kia whakapau tatou i o tatou kaha ki te takahi atu i te waipiro i roto i o tatou rohe.”

Na Rev. H. Pahewa raua ko Rev. A. F. Williams;

“Kia puta he kupu whakamihī ma tenei Hui ki te tangata whenua, ara kia Ngatiwhakaue ki etahi atu hoki o nga hapu o Te Arawa, e manaaki nui nei i ta tatou Hui Topu, a kia tau nui iho hoki te manaakitanga a te Atua ki runga ki a ratou, a ma Te Atua hoki ratou katoa e tiaki i runga i tenei o tatou marae rangatira.”

TE WHAWHAI.

KEI mea mai koutou nga kai-korero o te *Kopara* ki te hoki whakamuri o nga korero ki te wa i timata mai ai te whawhai. Ko te take i hoki whakamuri ai te korero mo nga mea o koutou kaore ano kia tino marama ki nga take i tipu ai tenei pakanga nui. Ko te tikanga ano tenei ara ko enei putake e whakaaturia i te tuatahi kia ai hoki he mohio-tanga mo nga korero e whai ake ana; otira i te kaha ohore o te putanga o te whawhai kihai i taea te hoki whakamuri ki aua putake i te whakaaro atu ano ki a koutou kia wawe koutou te rongo ki nga korero ake o te whawhai i te wa ano e werawera ana; kei waiho mo ko atu kei te taenga atu ki a koutou kua mataotaoitia kua waimeha noaiho. I tenei wa i te mea kua whakatāhi haere te rere mai o te korero ka whakaa-ro ake te ngakau he wa tika pea tenei hei whakaatutanga i i aua putake o te whawhai ki a koutou kaore nei i taea e te *Kopara* te whakaatu i te tuatahi. He torutoru nga tangata e taea e ratou te whakaatu nga take i tupu ai tenei pakanga hei pakanga nui; a e hara i te mea kotahi taua take engari he huhua noatu: a ko etahi a te *Kopara* e whakaatu atu ki a koutou inaianei. Nga iwi ake na raua te whawhai ko Ahitiria raua ko Hewia: e tino marama ana tena ki a tatou. E rua nga take o ta raua riri, he take whenua katahi, he kohurutanga i tetahi Piriniha no Ahitiria, he mahi kaore i whakahengia e te Kawanatanga o Hewia ka rua. Hei aha rawa i whaia ai te hohonutanga o enei take i tupu ai te pakanga i waenganui i enei mana. Tera e pai noaiho enei raruraru i waenganui i a raua me i kore a Tiamani raua ko Ruhia i rere mai ki roto. Tera pea kua kore noaiho he tangata e mate mehemea kaore enei mana nunui te rere poka noa mai. Na konei e hoa mai i kino ai i tupu ai hoki tenei pakanga nui. Tera koutou e ui mai he aha te wahi ki enei mana ki a Tiamani raua ko Ruhia i pa ai raua ki a Ahitiria raua ko Hewia ko tenei take me ki ake he take whanaunga. Nga iwi nunui o Oropi i puta mai i roto i enei momo iwi i te te Tiutoniki (Teutonic) me te Rāwa (Slav). Ko Tiamani me

tetahi hawhe o Ahitiria i heke mai i te momo Tiutoniki; ko Ruhia me Hewia me tetahi hawhe ano o Ahitiria i heke mai i te momo Rawha. I tenei whakamarama poto ka marama ki a tatou te take i hohoro ai te uru mai o Tiamani raua ko Ruhia ki roto ki te raruraru a Ahitiria raua ko Hewia, ara to raua uru mai he mamae mo o raua whanaunga, e mamae ana a Tiamani mo tona teina mo Ahitiria, e mamae ana hoki a Ruhia mo tona teina mo Hewia. He whakamarama poto ake mo Ahitiria. Ko tenei iwi he awhekaihe, ko tetahi hawhe ona he Tiutoniki ko tetahi hawhe he Rāwa. Tena i rongo koutou ki te pakarutanga o taua iwi ara i te huringa o etahi o ratou ki te taha o Ruhia whawhai mai ai ki a ratou ano. Ko te take tena i pakaru ai ratou ara he pānga mai no te aroha ki a ratou ki tera hawhe o ratou. Oūira ahakoa uru nei a Tiamani raua ko Ruhia ki roto ki tenei raruraru tera ka pai noatu ano mehemea raua i āta whakariterite marika, i te mea e hara i te raruraru tino taumaha rawa uaua ranei e kore ai e taea e raua te whakatau pai noaiho. He aha ranei te take i kore ai he tatūtanga i waenganui i a raua? Ko te take he pirangi whawhai no Tiamani a ko te tino take tenei i tupu ai tenei pakanga. Ki te titiro a nga tangata matau na Tiamani tonu te whakakabanga i a Ahitiria kia tutuki ai tenei hiahia ona, i te mea ki te mautohe a Ahitiria kia whawhai raua ko Hewia ka kore ona he ara o Tiamani ki te awhina i a Ahitiria nona hoki; tuarua no te mea ko ia ano te Kai-whakahaere te Kawana o Ahitiria. I te tirohanga a nga tangata matau ka kitea ko enei whakaaroaro i roto i te hiahia whawhai o Tiamani, ara:—

Tuatahi, kia huri katoa a Oropi ki raro ki tona mana ana iwi pakupaku mai, ana iwi nunui mai. I tino mohio ia ka tutuki tenei wawata ana i tona titiro iho ki te nui o tona kaha te mahi a te ngakau whakapēhēhē. Ina whakatakina e tatou te ahua o Tiamani i roto i enei tau e 44 mai i te tau 1870 ka marama ki a tatou te whanautanga o te whakaaro riri i roto i a Tiamani i tenei wa, he whakaaro kua whakahapu noamai a ko te whanautanga tenei. I te tau 1870 ka hinga te Wiwi i a Tiamani he hīnganga tino kino ināhoki ra i tae rawa te Tiamani ki roto o Parihi (Paris) whakamakiki haere ai. Mai i tena tau tae noa mai ki tenei ra te mahi i enei mahi me tereina tonu i ana hoia, he hanga manuao, he hanga kaupuke whawhai rererangi, he hanga i era atu mea e tika ai te whawhai. E kore a Tiamani e tahuri ki te mahi i enei mahi mo te kore take noaiho: otira ko te take tenei ara he hiahia i roto i a ia mo te whawhai koia ia ka tahuri ki te mahi i enei mahi a tona kitenga kua tino rite ia kua tino kaha ka whakaaro ia me whawhai ia inaianei. Te rua o nga mea e kitea i roto i tenei hiahia whawhai o Tiamani ko tenei ara kia hinga i a ia a Ingarani. Ka kimihia e ia tetahi take e pakanga ai

raua inakoa na ka tupono. Kei te kitea marakeraketia tenei whakaaro o Tiamani inaianei ahakoa kaore i kitea mai i te timatanga o te whawhai. Ko te whakaaro tenei o Tiamani, tuatahi he patu i nga Peratiana (kua mate nei i a ratou inaianei); tuarua he patu i te Wiwi kaore nei ratou i awihihi atu, tuatoru kia mate i a ratou enei iwi katahi ratou ka tahuri atu ai ki te whawhai ki a Ingarani ko Ahitiria me era atu mana i whakaarohia e ia tera e awihina i a ia hei whakararuraru atu i a Ruhia. Ko te tino mate tenei o Tiamani i tenei ra ko te korenga o ana wawata i tutuki. Kaore ia i tae ki Parihi i te 3 o Hepetema ka hori ake nei te ra i whakaritea e ia hei faenga mona, a i tera wiki ka rongo tataui i te hinganga o tetahi o nga tino pa o nga Peratiana i a ratou aro o Anawepa (Antwerp). I mahara ratou he painga ki a ratou mehemea ka hinga taua pa i a ratou otira inaianei kei te aue ratou mo te moutou noaiho o a ratou tangata i te hinganga, i hinga huakore noaiho i te mea kaore i riro berebere mai i a ratou nga hoia o Peratiana, kaore hoki he painga o Anawepa ki a ratou. Ahakoa kua riro mai nei a Anawepa i a ratou kaore ratou e puta ki te moana i te mea ko nga manua tonu o te Ingarahi kei waho e heteri haere ana tuarua he maina katoa na te Ingarahi kei te wahapu o te awa kei reira nei taua taone e tu ana: a e kore rawa ratou e puta ki waho e uru atu ranei. Ko te rongo hou inaianei kei te whakarereka taua pa e nga Tiamani kei te hoki ratou. Ko iara kua kite ratou kaore kau he painga ki a ratou.

Me whakamarama au inaianei i nga take i uru ai a Ingarani, te Wiwi, me te Tiapani ki roto ki tenei whawhai. To te Ingarahi me to te Wiwi uru na te Tiriti i waenganui i a ratou ko Ruhia. Ki te uru tetahi o ratou ki te raruraru ka pa te karanga na tetahi me haere atu etahi ki te awihina. Ko Ruhia raua ko te Wiwi nga mea i tino uru ki tenei whawhai a na raua te karanga ki a Ingarani. Otira kei mea koutou koianei te tino take e whawhai nei a Ingarani: kaore. Ko te take e whawhai nei a Ingarani mo te poka noa o Tiamani ki te whakaohoho i te nohopai a Peratiana. Ko te ture o tenei mea o te whawhai mehemea kaore tetahi iwi i te whawhai kaore e tika tetahi o nga iwi e whawhai ana kia haere ma te whenua o taua iwi, kaore e tika kia whakaohohotia te nobo a taua iwi. Hei aha ki a Tiamani ka takahia e ratou tena ture. Na konci a Ingarani i tino whakaoho he mamae mo Peratiana te take. I uru ai a Tiapani na te Tiriti i i waenganui i a raua ko Ingarani. Ki te pa te raruraru ki tetahi me haere atu tetahi ki te awihina. Ko te take tena e whawhai nei a Tiapani i tenei ra. I tenei ra tonu ka tae mai te rongo kua uru a Potukara (Portugal) ki te whawhai e 90,000 ana tangata mo te whawhai. Ko tenei mana i uru ai na te tiriti i waenganui i a raua ko Ingarani ara kei roto i taua

tiriti tana whakaetanga kia noho a Ingarani hei kai-tiaki mona me ona paanga i Oropi, i Awherika hoki. Koianei e hoa ma nga take o te whawhai e whawhai mai nei me nga take i uru ai tena iwi, tena iwi i nui ai tenei pakanga. Ka kitea mai e koutou i roto i enei whakamarama ko Tiamani te tino putake o tenei whawhai he kawenga na te wawata, na te ngakau whakamanamana, ngakau whakapehapeha.

NGA HOIA MAORI.

NO te Ratapu te 18 o Oketopa nei ka rere atu o te Tai-rawhiti nei tangata mai i Patangata ki te Paritu ki Nepia; ki reira hui atu ai ki o Heretaunga me o Te Wai-pounamu katahi ka rere ai ma te reriwe ki Akarana ki te wahi hei tereinatanga i a ratou. Ko nga ingoa enei o o Turanga tangata:—

Arona McGregor, Te Rau Kareti; Whare Mira, Whatatutu; Hone Morete, Te Karaka; Hone Mokena, Whatatutu; William Morris, Te Karaka; Piana Pera, Waerenga-a-hika; Akuhata Paku, Gisborne; Pare Pewhairangi, Gisborne; Renata Pohatu, Muriwai; Wiremu H. Rangi, Gisborne; Rangi Rua, Te Kuri, Gisborne; Tihema Te Puni, Muriwai; Kahutia Te Hau, Muriwai; Rota Waipara, Te Kuri. Hori Haere, Hemi Tamihana, Rewiri Kirimana, Wiremu Tuhiwai, Kuru Puhipubi, Tolaga Bay; Autini P. Kaipara, Gisborne; Wharetini Rukingi, Huru Warakehi, Waerenga-a-hika Kareti; Rua Pereto, Epiha Puru, Whatatutu; Rimu Kara, Muriwai; Teira Taputene, Otoko; Rawiri Grant, Waerenga-a-hika; Wiremu Halbert, Te Arari; Tere Kani, Muriwai.

O Ngatiporou tangata ko enei:—Harata Matehe Awarau, Kawhena Tokara, Hikitapu Parata, Kuru Tapine, Rupena Toheriri, Hutare Māraki, Waipiro; Rauwiri Taewa, Turei Kerehi, Hohaia Makarati, Tio Wiremu, Hare Kake, Maku Heera, Hāre Taumaunu, Tuparoa; Eruera Kawhia, Rere Poi, Rutene Reihana, Tamehana, Remana Paenga, Waiapu; Waiheke Puha, Tawhai Kohere, Komene Poutu, Poono Pereto, Tio Pereto, Hani Pereto, Rena Turi, Timi Keneti, Enoka Potae, Te Arawa; Tio Peka, Hone Petiha, Wiremu Kouka, Whare Pahina, Tokomaru.

Taria te roanga atu o nga hohero.

RETA MAI NA TE REY. H. W. WAINOHU, MINITA O NGA HOIA MAORI.

NO te 25 o nga ra o Oketopa nei ka tae mai te reta a Henare Wepiha Wainohu ki te Etita o te *Kopara*, whakaatu mai i to ratou ahua e noho mai nei i Akarana. I mea ia ka nui to ratou pai ko ana tamariki e noho mai. Nga hoia katoa ki reira i te wa i tuhi mai ai ia e 489; ko etahi kaore ano ia kia taetae mai. O tenei 489 e 388 no te Hahi

Mihinare, no te Katorika e 72, no te Weteriana e 17, no te Perehipitini e 4, no te Momona e 7, no te Ruri-tuawhitu e 1. Ki tana whakaaro mehemea kaore he Minita Maori o Ngapuhi e haere hei hoa mona, tera e haere tonu ko Te Hokena, ara ko Archdeacon Hawkins, Atirikona o nga Maori i te Pihopataunga o Akarana hei hoa mona.

WHARE-KARAKIA MIHINARE O TE PAHOU.

NGA MONI I KOHIA.

Te Kaupapa	25	0	0
awhina	2	19	9
Hahi Roma Katorika	16	3	0
Hahi Ringatu	5	0	0
awhina	3	6	0
Rangitaiki (Hatua)	1	0	0
awhina	2	7	0
Motiti	1	0	0
awhina	4	9	0
Pukehica	10	0	0
awhina	2	2	0
Ruatoki (Tuhoe)	4	0	0
awhina	2	0	0
Opotiki (W. Nikora)	1	0	0
awhina	1	2	0
Te Arawa katoa	19	12	6
awhina	1	7	6
Kaikohi (Nuirangi Ngapuha)	1	10	0
awhina	1	17	0
Hoa Pakeha	0	15	9
Te Tairawhiti (Parekura, &c.)	50	4	0
awhina	1	10	0
Moni ohacha	4	0	11

£162 6 5

HE TURE TUTURU.

1. Kotahi putanga o TE KOPARA i te Marama.
2. Ko te oranga mo te pepa e rima hereni (5/-) i te tau, me nooti o te poutapeta me pane ranei.
3. Ki te hiahia te tangata ki te tango i TE KOPARA me tuku mai e ia te moni i roto i te reta whakaatu mai.
4. E pai ana kia tukua mai nga korero o ia wahi o ia wahi o te Motu, engari kei te Etita te tikanga mo te ta i aua korero; kia marama te tuhituhi.
5. Me penei te tuhi i waho o nga reta katoa:—

Ki TE KOPARA,
Te Rau, Gisborne.

HE PANUI.

Ki te hiahia te tangata ki te Rawiri ki te Himene:
he nui noa atu nga pukapuka kei a au inaianei: ko
te utu:—

He mea nui, kiri noa, 2/6.	Rawiri & Himene, kiri whero, 2/.
He mea nui, kiri whero, 3/.	Rawiri & Himene, kiri pai rawa, 4/.
He mea nui, kiri pai, 4/.	Rawiri, Kawenata, & Himene, kiri whero, 3/6.
He mea nui, kiri pai rawa, 5/6.	Rawiri, Kawenata, & Himene, kiri pai rawa, 5/6.
He mea paku, kiri whero, 1/6.	He Himene, 6d.
He mea paku, kiri noi, 1/.	He Kupu ma te Ngakau Inoi, 3d.
He mea paku, kiri pai rawa, 3/6.	
Rawiri & Himene, kiri noa, 1/6.	

Maku e utu te pane kingi hei tuku atu i nga puka-
puka ki a koe.

Na H. W. WILLIAMS,
Naurea, Gisborne.

Ki te hiahia te tangata ki te Paipera ki te Kawenata
me tono ki te BIBLE DEPOSITORY SUNDAY SCHOOL
UNION, Auckland.

Paipera, 2/6, 3/6, 4/6, me te pane kingi 1/-

Kawenata me nga upoko whakamarama, 2/6, 3/-, 4/6, me te
pane kingi 3d.

Kawenata paku, me nga Waiata, 2/-, 2/6, 3/-, 3/6, 4/-, me te
pane kingi 3d.